

Jaarverslag 2016

De Historische Vereniging Westerwolde is opgericht in 1980 als Vereniging voor Genealogie en Historie 'Westerwolde'. In 2011 zijn de statuten van de vereniging aangepast en is de naam veranderd in Historische Vereniging Westerwolde. De Werkgroep Streekhistorie Bellingwedde maakt deel uit van de vereniging en is bestuurlijk geïntegreerd.

De vereniging heeft volgens de statuten ten doel:

- a) het bevorderen van de belangstelling voor en de kennis van de cultuurhistorie van het landschap Westerwolde en
- b) het fungeren als platform voor een ieder die in de cultuurhistorie van Westerwolde geïnteresseerd is.

De activiteiten van de vereniging richten zich op de (territoria van de) vijf Westerwoldse kerspelen Onstwedde, Vlagtwedde, Sellingen, Wedde en Vriescheloo en de twee Reiderlandse kerspelen Bellingwolde en Blijham die in 1530 als zelfstandige rechtstoel bij het landschap werden gevoegd, in 1538 bevestigd door keizer Karel V.

Ledental

De vereniging telde op 1 januari 2016 **409** leden en 28 ruilabonnementen. Op 31 december 2016 bedroeg het aantal leden **442** en 29 ruilabonnementen.

In memoriam

Wij betreuren het overlijden van de volgende leden:

Dhr. L. Bartelds uit Ter-Apel,
Dhr. H. Mencke uit Rütenbrock (D.),
Dhr. H.S. Abbes uit Jipsinghuizen,
Dhr. H.J. Luth uit Sellingen,
Mevr. H. Wilzing-Migchels uit Onstwedde en
Dhr. R. Meins uit Vlagtwedde.

Ledenactiviteiten

Er werden in 2016 vier ledenvergaderingen georganiseerd (19 maart te Onstwedde (ALV), 18 juni te Blijham, 20 oktober te Ter Apel en 17 december te Vlagtwedde) en een dagexcursie op 17 september.

Algemene ledenvergadering van 19 maart te Onstwedde

In de eerste helft van de vergadering werden de gebruikelijke bestuurlijke aangelegenheden besproken.

Financiën

De kascommissie, bestaande uit de heren Wijnholds en Stubbe, heeft de financiële boekhouding gecontroleerd en bracht bij monde van de heer Wijnholds hiervan verslag uit. Alles was in orde bevonden en de vergadering werd verzocht om de penningmeester decharge te verlenen, hetgeen bij acclamatie geschiedde. Penningmeester mevrouw K. Kuper-Dijkmeijer werd door de voorzitter bedankt voor haar inzet in het afgelopen jaar.

Bestuursverkiezing

In de jaarlijkse algemene ledenvergaderingen staan de statutaire bestuurswisselingen op de agenda. Volgens het rooster waren in 2016 aftredend de dames I. Middelkamp-Maarsingh (secretaris-primus) en W. Niemijer-Volders (secretaris-secundus). Beide dames stellen zich herkiesbaar. Er waren geen namen van tegenkandidaten bij het bestuur ingediend. De beide dames werden door de vergadering bij acclamatie herkozen.

Na de pauze hield drs. Sebastiaan Vos een lezing over historische veldnamen in Westerwolde. Aan de hand van een powerpoint presentatie liet Vos allerlei digitaliseringsmogelijkheden zien en ging in op tal van Westerwoldse veldnamen die veel zeggen over het landschap ter plaatse. De interessante lezing betekende tevens een extra impuls om in onze vereniging een ‘werkgroep veldnamen’ te installeren.

Ledenbijeenkomst van 18 juni te Blijham

De voorzitter van de vereniging, drs. J.G. Abbes, hield in de Protestantse (Hervormde) kerk aan het Oosteinde een lezing naar aanleiding van de opmerkelijke vondst van de notulen van de (Hervormde) Ring Midwolda uit het begin van de 19e eeuw in het archief van de Vennekerk te Winschoten. Hoofdpersoon in de lezing vormde de geboren en getogen Bellingwolder ds. Remko Engels (1772-1852), lange tijd Hervormd predikant in Nieuwolda en één van de gezichten van het Réveil in onze contreien. Aan de hand van de notulen konden belangrijke gebeurtenissen zoals de invoering van het Algemeen Reglement in 1816, het Réveil in Oost-Groningen en de Afscheiding van 1834 worden toegelicht. De bijeenkomst werd bezocht door 53 leden.

Excursie op 17 september naar Leiden

Naar aanleiding van een bijzondere expositie in het Rijksmuseum van Oudheden – ‘Archeologie in je achtertuin’ – bezochten 48 leden het bekende museum in Leiden waar ze een toelichting kregen van projectleider presentaties Anna de Wit MA en historicus Jochem Abbes over de vondsten uit Westerwolde (o.a. van de Pottenberg) die bij deze gelegenheid waren te zien. Daarna hadden de leden de gelegenheid om het museum op eigen gelegenheid te bezichtigen. De middag was gedeeltelijk vrij te besteden, waarna de groep zich weer

verzamelde bij (en op) de Burcht te Leiden. Tijdens de terugreis werd een gezamenlijk diner in Staphorst genuttigd. Een geslaagde en interessante dag, met dank aan excursieleider (en bestuurslid) Geert Volders MA.

Ledenbijeenkomst op 20 oktober te Ter Apel

Tijdens deze bijeenkomst – op een donderdagavond – in het parochiehuys van de St. Willibrordusparochie te Ter Apel hield drs. Harry Perton namens RHC Groninger Archieven een lezing over het thema: publieke opinie in het Oldambt van de 18^e eeuw. Perton ging op grond van vele archiefstukken grondig op de materie in. De uitwerking ging weliswaar voornamelijk over het Oldambt, maar gaf toch ook een indruk van de ontwikkelingen in Westerwolde. De avond werd bezocht door 40 leden.

Ledenbijeenkomst op 17 december te Vlagtwedde

Deze bijzondere bijeenkomst (een ‘verhalenmiddag’) in ‘t Kruispunt werd georganiseerd in samenwerking met de Stichting Verdrongen Geschiedenis en Museum de Oude Wolden te Bellingwolde. Namens de stichting leidde dr. A. Buursma de bijeenkomst die hij begon met een inleiding over de bedoeling van de middag. Centraal stonden verhalen die gerelateerd waren aan de kustgeschiedenis van onze streek (Dollard – Reiderland – Noord-Westerwolde). Naast dr. Buursma waren er nog vijf sprekers die allen een thema-gerelateerd aspect toelichtten:

- dr. E. Knol van het Groninger Museum (o.a. over Nesserland en de Punt van Reide);
- dhr. J.S.A. Huizing namens de HVW (over kerken, kerkhoven en kolken bij Vriescheloo en Bellingwolde);
- drs. J.G. Abbes namens de HVW (o.a. over de stamboerderij van de familie Abbes aan het Westeinde te Blijham; een opstreckende heerd die ooit grensde aan de Dollard);
- dr. K. Essink namens de stichting (over grensproblemen in de Dollard);
- dhr. R.M.A. Wegman namens de HVW (o.a. over de aanwas van de Dollard aan de hand van oud kaartmateriaal).

Museum de Oude Wolden te Bellingwolde (o.a. vertegenwoordigd door museummedewerker drs. T. van Dijk) stelde een aantal gebruiksvoorwerpen ter beschikking die door de heer J.S.A. Huizing werden toegelicht. De bijeenkomst werd bezocht door 75 leden.

Nieuw gemeentewapen

Namens de stuurgroep (colleges) van de beide gemeenten Vlagtwedde en Bellingwedde vertelde de voorzitter over de voorbereidingen voor een nieuw gemeentewapen voor de gemeente Westerwolde in oprichting en lichtte de gedachtenlijn toe. De gemeenten Vlagtwedde en Bellingwedde dienden op gelijkwaardige wijze in het nieuwe wapen gerepresenteerd te worden. De vergadering kon zich vinden in de ideeën en was unaniem van mening dat in elk geval de korenschoof van Westerwolde in het wapen terug diende te komen.

Tijdschrift Terra Westerwolda

Terra Westerwolda, tijdschrift voor de geschiedenis van Westerwolde, is sinds begin 2016 een uitgave van de Historische Vereniging Westerwolde (HVW). Het werd opgericht in 2011 en was tot eind 2015 een co-productie van het Streekhistorisch Centrum Stadskanaal en HVW. Het bestuur was erg verheugd dat Museum de Oude Wolden (MOW) in Bellingwolde bereid was het blad te sponsoren. Het zal drie keer per jaar verschijnen (voorjaar, zomer en winter).

‘Onder vuur’

Ter herinnering aan de geschiedenis van de Eerste Munsterse Oorlog, die 350 jaar geleden uitbrak, heeft MOW het magazine *Onder Vuur* samengesteld. Terra Westerwolda nieuwe stijl was nog in voorbereiding, dus stelde MOW dit magazine - in plaats van het voorjaarsnummer van ons blad - beschikbaar voor de leden van de HVW. Een mooi gebaar, dat dankbaar werd aanvaard.

Redactie

Omdat we Terra Westerwolda zelfstandig gingen uitgeven, moest er ook een nieuwe redactie worden gevormd. Jochem Abbes, Tjarko van Dijk, Jan Huizing en Geert Volders, die al in de redactie van de co-productie zaten, kregen versterking van Henriëtte Kuiper (Masterstudent geschiedenis RUG) en Hans ter Heijden (tekstschrijver/journalist), die tevens de eindredactie voor zijn rekening neemt. Tjarko van Dijk vertegenwoordigt als redactielid ook MOW, dat in elk nummer een artikel aanbiedt.

Daarnaast zijn enkele vaste medewerkers aangetrokken, die ook geheel belangeloos aan Terra Westerwolda meewerken: Herman Janssen (fotografie), Sanne Meijer (column ‘Sanne Meijer Onderweg’) en kunstschilder Geert Schreuder (illustraties).

Vormgeving en productie

Voor de vormgeving tekent Janty Heeres van Janty Design uit Rhederveld, terwijl de druk en distributie worden verzorgd door Wubbe Alvering uit Vlagtwedde.

Ledenwerving en uitbreiding verkooppunten

Op initiatief van de redactie is er bij het eerste (zomer)nummer van Terra Westerwolda een succesvolle ledenwerfactie gehouden. Ook is het aantal verkooppunten aanzienlijk uitgebreid, zodat het blad nu in vrijwel elke wat grotere kern van de toekomstige gemeente Westerwolde verkrijgbaar is. Maar daarnaast ook in plaatsen als Stadskanaal, Winschoten en Groningen. De losse verkoop is enorm gestegen.

Doelgroep

In 2016 verscheen het geheel vernieuwde tijdschrift in juli (zomernummer) en november (winternummer). Er zijn veel positieve reacties ontvangen over de inhoud én de nieuwe vormgeving. Aan de wens van het bestuur om meer aandacht te besteden aan genealogie is in het novembernummer meteen gehoor gegeven met een interessant artikel over de familie Rendering door Jurriane Rendering. De redactie streeft er tevens naar het historische tijdschrift voor de brede doelgroep van leden en andere lezers (ook jongeren!) zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Uiteraard zonder concessies te doen aan de kwaliteit en de doelstelling van het blad.

Media

Ook aan de contacten met de pers werd aandacht besteed. Zo werd elk nummer aangekondigd in de regionale media en dankzij webmaster Marten Fokkens ook op de website van de HVW en op Facebook. Het *Westerwolde Loughblad* publiceerde regelmatig verkorte versies van eerder in Terra Westerwolda verschenen artikelen en in 2017 zal dat in elk nummer gebeuren. Free publicity!

Andere activiteiten

Op zaterdag 12 maart was de vereniging vertegenwoordigd op de Westerwoldse Landdag van de gemeenten Vlagtwedde en Bellingwedde. Deze dag vindt jaarlijks plaats in het kader van

de *Grunneger Weke* van de beide gemeenten, die vervolgens een plaats heeft in het provinciale 'Meertmoand Dialektmoand'. De Westerwoldse Landdag (met o.a. een informatiemarkt, lezingen en workshops) vond dat jaar plaats in de vesting Bourtange.

Op zaterdag 27 augustus was de vereniging voor de eerste keer met een informatiestand vertegenwoordigd op Onstwedder Gaarv'n. Naast een plezierige samenwerking met de organisatie, leverde dit ook nog een aantal nieuwe leden op.

Op zaterdag 8 oktober was de HVW – evenals vorige jaren – weer vertegenwoordigd op de infomarkt ter gelegenheid van de 23ste Dag van de Groninger Geschiedenis in de Groninger Archieven. Ook nu konden een paar nieuwe leden worden ingeschreven.